

IRODALOM (55 óra)

1. Bevezetés az irodalmi mű tanulmányozásába

I. Az irodalom a művészetek rendszerében. Az irodalmi kommunikáció (szerző, műalkotás, befogadó). Az irodalmi műalkotás formája, kompozíció, szerkezetei. Az irodalmi alkotás mint nyelvi struktúra. Arisztotelész poétikája.

II. Irodalmi alapformák és műfajok

Líra, epika, dráma. Lírai műfajok. A lírai vers tárgyköre, kompozíciója, motívumai, stílusa. Epikai műfajok. Az elbeszélő nézőpont, a szereplő és a történet. Verses epikai formák. Dramai műfajok. A klasszikus drámai szerkezet (bevezetés, bonyodalmak, tetőpont, megoldás).

III. Stilisztika, retorika, verstan

A stílus. Alakzatok és trópusok. A ritmus és a ritmusegységek. Verselési rendszerek (szólamnyomatékos, időmértékes, mértékkapcsoló).

2. Az ókor irodalma

A korszak általános jellemzői. Az ókori kelet irodalmi. A klasszikus görög irodalom és műfajai: eposz, líra, dráma, próza. A római irodalom és fő műfajai. (Tájékoztató jellegűen.)

Művek

Gilgames eposz (Teremtés)
Homérosz: Iliász (18. ének: Akhilleusz pajzsa)
A Biblia (Énekek éneke)

3. A középkor irodalma

A középkori kultúra fő jellemzői. A középkor mint művészet és irodalomtörténeti fogalom. Az európai középkor főbb irodalmi műfajai és világirodalmi értékei. (Tájékoztató jellegűen.)

Művek

Villon: Apró képek balladája
A magyar nyelvű írásbeliség és egyházi irodalom kialakulása.

Művek

Történetek és legendák Szent Sava-ról
Képes Krónika
Halotti Beszéd és Könyörgés
Ómagyar Mária – siralom
Margit – legenda

4. Reneszánsz

Az európai humanizmus és reneszánsz fő jellemzői. A reneszánsz mint művészet és irodalomtörténeti korszak. A humanizmus és a reformáció mint a reneszánsz világi illetve egyházi mozgalma és irodalomtörténeti jelensége. (Tájékoztató jellegűen.)

Művek

Petrarca: daloskönyv (válogatás)
Boccaccio: A sólyom feláldozásának története (Dekameron 5. nap, 9. novella)
Tájékoztató a humanista irodalom magyarországi meghonosodásáról, főbb műfajairól és íróiról. Janus Pannonius életműve.
A reformáció főbb irodalmi műfajai és írói. Balassi Bálint életműve.

Művek

Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról, Mikor a táborban megbetegedett
Heltai Gáspár: A farkasról meg a képről
Balassi Bálint: A végek dicsérete, Hogy Juliána találja így köszöna néki
Marin Držić: Dundo Maroje (részlet)

5. Barokk

A barokk mint művészet- és irodalomtörténeti korszak. A középkori világgép visszaállításának kísérlete. A barokk művészeteszmény és stílus jellemzői. Az európai barokk irodalom főbb műfajai és világirodalmi értékei.
Milton: Elvesztett paradicsom (IX. könyv: A bünbeesés)

A barokk irodalom főbb műfajai: líra, prédikáció, önéletrajz, verses eposz, kuruc költészet. Rokokó líra és irodalmi levél.

Művek

Pázmány Péter: Azhalálrul
Ivan Gundulić: Osman (részletek)
Mikes Kelemen: 1. levél

6. Magyar délszláv irodalmi kapcsolatok

A népköltészeti kapcsolatok. A Trója regény és a Szent László – legenda a szerb irodalomban. Magyar hősök a délszláv népköltészetben. A reneszánsz kori kapcsolatok. Balassi Bálint és Zrinyi Miklós délszláv vonatkozásai. Széphistória fordítások. Mátyás – mondák (Tájékoztató jellegűen.)

Művek

A szerb Szent László – legenda
Gergely éneke Jakšić Demeter voszedelméről

7. Népköltészet

A népköltészet fogalma, főbb jellegzetességei és kapcsolata az ősköltéssel és műköltéssel.

8. Olvasmányok

Szophoklész: Antigóné
Dante: Isteni színjáték (Pokol, 5. ének A szerelem halottjai)
Shakespeare: Rómeo és Júlia
Zrinyi Miklós: Szigeti veszelem
9. A javasolt irodalmi művekkel párhuzamosan feidolgozni a poétikai fogalmakat.

KIFEJEZŐKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE (20 óra)

Szóbeli közlés

A helyes hangképzés, kiejtés normáinak tudatos alkalmazása a regionális köznyelv követelményeinek szellemében. A közlési helyzeteknek és eseményeknek megfelelő, a témához illő beszédgyakorlás: a befolyásolási szándék verbális (nyelvtani szerkezetek, állandósult szó szerkezetek, szórend stb.) és nemverbális eszközeinek tudatosítása. A közlékenység serkentése, esetleges gátlások feloldása. A véleménnyilvánítás, ellentmondás, kételkedés, mások véleményéhez kapcsolódás, helyeslés, és az aggodalom kinyilvánításához szükséges fordulatok használata. Teremtünk olyan beszédhelyzeteket, amelyekben az élő szó megfelelőbb kifejezőeszköz, valamint olyan körülményeket, amikor az írásbeli kifejezőeszköz a megfelelőbb.

Kultúralt közlési magatartásra nevelés. A beszélőtárs iránti tiszteltetnyilvánítás.

Írásbeli közlés

Világos, magyaros és szabatos fogalmazás.
Az írásbeli készségfejlesztés formái:
– elbeszélés,
– leírás,
– magánlevél
Az írásmű mint ismerethordozó. Lexikonok, szótárak, kézikönyvek, segédkönyvek használata.
Két iskolai dolgozat íratása (egy tanítási órán íratjuk, két órát tervezünk a javításra).

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК

III степен
(пета година учења)

Циљ и задаци

Циљ наставе страних језика је да ученици утврде и систематизују знања стечена у претходном школовању и да овладају стандардним говорним језиком до нивоа који ће им омогућити да се служе тим језиком у једноставном споразумевању с људима из других земаља и да се преко језика упознају са начином живота и културом народа чији језик уче, као и са основним карактеристикама процеса производње и радног места.

Задачи наставе страних језика су да ученици:
- усвоје предвиђене морфосинтаксичке структуре и око 750 нових речи и израза укључујући и терминологију везану за струку;

- практично овладају једноставним говорним језиком и стекну нова језичка знања неопходна за рад у струци;
- пегују правилан изговор, усавршавају ортографију и утврђују и проширују основе граматике страног језика;
- овладају страном стручном терминологијом у тој мери да могу да користе разна упутства и друге писане материјале на страном језику уз коришћење речника и других извора информација.

Комуникативне функције:

Говорне моделе који се употребљавају при комуницирању у реалним животним ситуацијама увежбавати и проширивати из разреда у разред; привлачење пажње, оспособљавање познате и непознате особе; исказивање допадања и недопадања, слагања и неслагања с мишљењем саговорника; тражење и давање обавештења; честитање и исказивање лепих жеља; позивање у госте; прихватање и неприхватање позива; изражавање задовољства или незадовољства; чуђења, изненађења; исказивање физичких тегоба, расположења, забринутости.

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА

I разред

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Тематика

Из живота младих: нова средина и другови; спортска такмичења.

Породица и друштво: чланови породице у кући и ван ње; ситуације из свакодневног живота.

Из савременог живота и тековина културе и науке народа чији се јези учи и наших народа: природне лепоте и заштита човекове средине; путовање и коришћење саобраћајних средстава; појединости из историјске и културне прошлости.

Школски писмени задаци: по 1 писмени задатак у сваком полугодишту.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

I РЕЧЕНИЦА

Обновити реченичне моделе обухваћене програмом за основну школу.

- Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби.

- Tag questions
- Индиректни говор
а) изјаве - без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена)

„I live in Liverpool". He says that he lives in Liverpool.

б) молбе, захтеви, наредбе

„Come back!" He told me to come back.

„Don't do it, please." He asked me not to do it.

в) питања са променом реда речи - без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена).

- Yes/No questions

„Do you like to swim"? He asks me if I like to swim.

- „WH" questions

„Where do you live?" He asks me where I live.

II ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

- Обновити употребу одређеног и неодређеног члана
- Нулти члан уз градивне и апстрактне именице
art, love, milk, bread и др.

2. Именице

- Множина именица - обновити

- Изражавање припадања и својине - саксонски генитив
Mary's book, boy's dog

3. Заменички облици

а) Заменице

- Личне заменице у функцији субјекта и објекта

I Met him yesterday.

- Показне заменице

This is my book and these are Peter's books.

б) Детерминатори

- Показни детерминатори

This book is Peter's.

- Присвојни детерминатори

My books are in the room.

- Неодређени детерминатори - **some, any**

They usually lend me some money. There isn't any butter in the fridge.

4. Придеви

Обновити компарацију придева

5. Бројеви

Обновити просте и редне бројеве

6. Квантификатори

much, many; little, few; a lot of/lots of

I don't have much money now. He doesn't have many friends.

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

- Обновити глаголске облике предвиђене програмом за основну школу.

- Модални глаголи

а) **can, must** - simple present/past

Can I take your book, please? I couldn't come yesterday.

I must go now. You didn't have to get up so early.

б) **may**

May I use your phone, please?

- Пасивне конструкције - simple present/past (R)⁶⁾

It is made of silk. She was taken to hospital last week.

2. Прилози

Извођење прилога и њихова употреба

3. Предлози

Најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.

IV ТВОРБА РЕЧИ

Творба најчешћих сложеница

grandfather, armchair, passer-by и др.

V ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Најчешћи идиоми и фразеологизми

VI ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Структура и коришћење двојезичних речника

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Садржај програма обрађени у основној школи интегрисано са новим елементима у систематизоване целине на вишем нивоу.

Постављање питања и давање одговора

Нови модели

Дисјунктивна питања

Wirst du hier bleiben oder kommst du mit?

Негативно питање

Hast du dieses Buch noch nicht gelesen? Doch, ich habe es gelesen.

Изрична реченица као питање

Du bleibst zu Hause? Er hat etwas gesagt?

Питања у неуправном говору

Ich frage dich, ob er kommt. Er fragte mich (warum, wo, wann, wie, wer, wohin, was, usw)

Одговори пуни или елиптични (увек у дијалогу)

⁶⁾Р = рецептивно

Казивање радњи и стања у садашњости, прошлости и будућности

– радња изражена плусквамперфектом
Er hatte das schon Längst gesehen.

– радње зависне реченице дешава се истовремено са радњом главне реченице.

Везници: während, solange, seit (dem)
Während ich in Belgrad studierte, ging ich oft ins Theater.
Solange ich ihn kenne, sammelt er Briefmarken.

– радња зависне реченице дешава се пре радње главне реченице. Везници: nachdem, als (плусквамперфект у споредној, претерит у главној реченици)

Nachdem er das Haus verlassen hatte, begann es zu regnen.
Sie kam zum Bahnhof, als der Zug schon abgefahren war.

– радња зависне реченице дешава се после радње главне реченице

Везници: bis, bevor, als (исто време у обе реченице)

Sie blieb bei uns, bis der Regen vorbei war. Ich komme zu dir, bevor (ehe) ich ins Kino gehe.

Казивање заповести

Er soll lesen! Du kommst nicht mit! Zurück! Du wirst jetzt gehen! Rauchen verboten!

Одредбе квалитета и квантитета

Изражавање једнакости – неједнакости

Er ist genau so alt wie du.

Er ist älter als ich.

Употреба компаратива и суперлатива у предикативној и атрибутивној функцији.

Mein jüngerer Bruder ist acht Jahre alt. Der Monat Juli ist am heissesten. Der heissesten Monat Juli...

Систематизација категорија којих у матерњем језику нема или су битно различите.**Члан**

Одређени, неодређени

Одређени члан уз географске појмове; називе планина, мора, језера, река, земаља мушког и женског рода, затим уз имена дана у недељи, месеци у години, годишња доба.

Das ist ein Haus. Das Haus ist neu. Ich habe die Alpen gesehen. Die Save mündet in die Donau. Die Sowjetunion liegt im Osten. Der Balkan ist eine Halbinsel. Der Montag ist der erste Arbeitstag in der Woche. Dr Frühling ist die schönste Jahreszeit.

Без члана

– лична имена, имена земаља средњег рода, имена градова, континената; предикативно употребљени називи позива; градивне именице; узвици и изрази

Hans ist Student. Jugoslawien ist eine Sozialistische föderative Republik. Bonn ist die Hauptstadt der Bundesrepublik Deutschland. Kaufst du Brot? Hilfe! Feuer! Tam um Tag; weder Mensch noch Tier; zu Bett gehen; zu Wort kommen.

Инфинитив са „zu“ уз неке глаголе и изразе (рецептивно)

Du brauchst nicht zu kommen. Ich habe viel zu tun. Sie hat keine Zeit (Lust, kein Wunsch) tanzen zu gehen.

Оријентација у времену и простору

Проширити могуће одговоре на раније обрађена питања у вези с оријентацијом у времену и простору

Wann...

Heute abend, morgen früh, voriges Jahr, um acht Uhr, in Zehn Minuten, diesen Sommer, am 1. September 1976, den 1. Juni 1976

Wie lange...?

Seit wann...?

Eine Woche, einem Monat, eine zeitlang, seit gestern, seit 5 Uhr, seit zwei Wochen, seit unserer Begegnung.

Wo...?

draussen, drinnen, überall, irgendwo, anderswo, nirgendwo, nirgends

Wohin...?

dorthin, aufwärts, heimwärts, fort, bergauf, bergab, überallhin, nirgendwohin

Woher...?

Пропозиције које у синтагми са именицом дају ознаку за место

hierher, daher, dorthier; aus der Schule, bis zur Ecke, auf dem Lande, am Fenster, vor der Tür usw.

Казивање претпоставки, узрока, намере (рецептивно)

Модални глаголи у служби изражавања претпоставки или намере

Er dürfte zu Hause sein. Das müsste wahr sein. Ich möchte hier bleiben.

Коњунктив презента и претерита помоћних и модалних глагола

– у реченицама и фразама за изражавање жеље и могућности, сумње, нестварности

So wäre es vielleicht besser.

– плусквамперфект у помнутим слуцајевима (рецептивно)

Hätte ich ihn nie gesehen!

Творба речи

Сложенице (именица и придев), префиксирање глагола, изведене именице и придеви

Schulzimmer, Schulhof, Hochhaus; aufstehen, beantworten, einziehen, Einheit, Schönheit, Mannschaft, medizinisch, europäisch, chemisch.

Синоними, хомоними и антоними, фразе и лексиколожовани спојеви речи

(рецептивно)

lieb, warm, kalt, frisch, auf Schritt und Tritt, in Anspruch nehmen; in Bewegung setzen.

Изговор

Однос гласова и слова

Подела гласова. Дужина и квалитет вокала. Дифтонзи.

Акцент речи. Мелодија основних типова реченице.

Ортографија

Интерпункција – основна правила.

Подела речи на слоге.

Писање великих слова.

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

РУСКИ ЈЕЗИК**I разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА**Реченица**

Однос реченица у сложеној реченици: независно сложене и зависно сложене реченице (на конкретним примерима у тексту). Управни и неуправни говор.

Именице

Варијанте падежних наставака на најфреквентнијим примерима: локатив јединине на –у/о берега (на берегу, о лесе/в лесу, о крае) на крају; номинатив множине на –а, –ја, –ья, –е: го-рода, учителя, деревья, граждане.

Промена именица на –ия, –ие, –мя. Именице плуралија тантум (рецептивно). Непроменљиве именице (рецептивно). Презимена на –ов, –ев (Петров, Тургенев и сл.). Обнављање основних именичких промена.

Заменице

Одличне заменице: никто, ничто, никакой, ничей. Неодређене заменице: кто-то, кто-нибудь, некоторый, несколько. Обнављање обрађених заменица у основној школи.

Придеви

Поређење придева: компаратив придева типа: старший, младший; прост облик суперлатива: ближайший, простейший,

худший. Присвојни придеви на -ов, -ев, -ский. Придеви за означавање простора и времена: сегодняшний, здешний.

Рекција придева: уочавање разлика између руског и матерњег језика на најфреквентнијим примерима (больной чем, готовый к чему, способный к чему и сл.).

Бројеви

Принципи промене основних бројева: 1, 2, 3, 4; 5-20 и 30; 40, 90, 100; 500-900; 1000 и њихова употреба у најчешћим структурама за исказивање количине (броја) и времена с предлозима: с -до, с -по, от -до, к и др. Исказивање времена по сату у разговорном и службеном стилу.

Глаголи

Најчешће алтернације основе у презенту и простом будућем времену. Творба вида помоћу префикса, суфикса, основе. Потенцијал - грађење и употреба. Глаголи кретања: кретање у одређеном правцу, неодређено кретање и кретање једном у оба правца; активирање до сада обрађених глагола кретања (идти - ходить, ехать - ездить, бегать - бежать, плыть - плавать, лететь - летать, нести - носить, вести - водить, везти - возить).

Глаголски прилози (рецептивно).

Реакција глагола: уочавање разлика између руског и матерњег језика на најфреквентнијим примерима (поблагодарить кого за что, пожертвовать кем-чем, напоминать о ком-чем и сл.).

Прилози

Прилози и прилошке одредбе за место, време, начин и количину.

Предлози

Најфреквентнији предлози чија се употреба разликује у односу на матерњи језик (дла с генитивом, из-за с генитивом у одредби одвајања од места и одредби узрока, из-под с генитивом у одредби одвајања од места, к с дативом у временској одредби, по с дативом у атрибутој, просторној и узрочној одредби и сл.).

Везници

Најфреквентнији прости и сложени везници у независно сложеним и зависно сложеним реченицама (а, и, но, или, если, пока, потому что, так как).

Реченични модели

Реченичне модели предвиђене програмом за основну школу и даље примењивати у различитим варијацијама и комбинацијама. При том тежити да се уоче сличност и разлике у изражавању истих односа у руском и матерњем језику. У овом разреду посебну пажњу посветити моделима у потврдном, одричном и упитном облику за исказивање следећих односа:

Субјекатско-предикатски односи

Реченице са именским предикатом

а) копуле: быть, стать, являться

Его отец был врачом, а он станет инженером.

Это утверждение является спорным.

б) отсуство копуле

Его брат токарь по металлу.

Она сегодня вежливая.

Он сильнее всех.

Објекатски односи

Реченице са:

а) директним објектом

Мы купили новый учебник.

Я не получил ответа.

б) индиректним објектом

Он их поблагодарил за помощь.

Это фотография напоминает о прошлом.

Просторни односи

Реченице с одредбом

а) израженом прилогом

Я иду туда (вниз, вверх, внутрь, домой).

Он остался там (внизу, наверху, внутри).

б) израженом зависним падежом.

Машина появилась из-за угла.

Кошка вылезла из-под дивана.

Мы долго гуляли по городу.

Временски односи

Реченице са одредбом

а) изражена прилогом

Я пришел раньше тебя.

б) израженом зависним падежом.

Они вернулись к вечеру (к трем часам).

Я сегодня работал с пяти до семи часов.

Начински односи

Реченице са одредбом израженом прилогом

Он хорошо говорит по-русски.

Он пишет более красиво, чем ты.

Она поёт красивее всех.

Узрочни односи

Реченице са одредбом израженом зависним падежом

Он не приехал в срок по болезни.

Атрибутивни односи

Реченице с атрибутом

а) у суперлативу

А. С. Пушкин является величайшим русским поэтом.

б) у зависном падежу

Я забыл тетрадь по русскому языку.

Ортографија

Подела речи на слоге. Писање великих слова.

Лексикологија

Најчешћи префикси и суфикси (у усвојеној лексици).

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Језичка грађа савладана у основној школи интегрише се са новом грађом и непрестано примењује, проширује и усавршава.

Пасивне конструкције

est + партицип перфекта

La Bastille est prise en 1789.

La Tour Eiffel est construite en 1889.

- указати на принцип творбе осталих облика пасива

Il a été / était / élu président.

Elle sera / serait / récompensée.

Финалне реченице са употребом *voir* + инф.

Инфинитивне реченице - типа

Je le vois venir.

Питања:

Qui est-ce qui / que

Qu'est-ce qui / que

Que;

Qui est-ce qui ira au musée? Qu'est-ce qui vous intéresse au musée? Qui est-ce que vous y avez rencontré? Qu'est-ce que vous

avez vu? / Qui avez-vous vu? A qui vas-tu téléphoner? - A mon...
A quoi pensez-vous? De quoi s'agit-il?

Одговори

C'est... qui / que, A qui / qu'oi; Avec qui; Pour qui и друге партије научене конструкције

Индијектна питања

Dis-moi é quoi tu penses. Je te demande ce que tu penses.
Savez-vous qui a inventé ce remède?

Негација

pas du tout, non plus, personne, quelqu'un, rien, quelque chose

Ce film ne me plait pas du tout!
À moi non plus!

Quelqu'un est venu? - Non, personne n'est venu.

Казивање претпоставке

si + имперфект / кондиционал
Si nous étudions, nous réussissons.

Казивање времена

avant de...
quand
Avant de partir il lui a donné son adresse.
Quand l'as-tu rencontré?
Je l'ai rencontré, quand je suis rentré.

Казивање жеље, воље, намере

Инфинитивом
J'aimerais (je voudrais) voir les chefs-d'oeuvre du Louvre.
Il faut lutter contre la pollution de l'air et de l'eau.
Il travaille beaucoup pour gagner sa vie.

Одредбе квалитета и квантитета - значење придева зависно од места

un homme pauvre - le pauvre homme, un soldat brave - un brave soldat, un homme d'âge moyen - le Moyen âge и сл.

Одредбе за време

- дани у недељи, prochain / dernier;
il y a / dans;
pendant / depuis;
dimanche prochain, jeudi dernier; la semaine dernière; l'année prochaine. Le lundi et le jeudi l travaille jusqu'à cinquièmes. Elle est sortie il y a vingt minutes; elle revient dans une heure. Ce congrès aura lieu dans dix mois ou dans un an...

Одредбе за начин

Il conduit prudemment / de manière prudente / avec prudence. Elle parle français couramment, sans difficulté...

Изрази за меру и количину

une douzaine, une centaine, une livre, une foule de, un tas de, pas mal de, environ... и сл.
Combien d'élèves ont vu cette émission? Une trentaine. / Environ 30. Il y a pas mal de livres à ce sujet; j'en ai lu plusieurs...

Слагање времена - само са индикативом, и то:

Présent - présent (истовремена радња)
Présent - Passé composé (пре)
Présent - Futur (после);
Ил ме дит qu'elle парт,
Ил ме дит qu'elle ест партие.
Ил ме дит qu'elle партира.

Именичка група

Слагање детерминаната и именица у роду и броју; разлике у изговору (где постоје) и разликовање наставака у тексту. les déterminants interrogatifs - exclamationnels - relatifs
Quel film avez-vous vu? Quel beau film! C'est un artiste pour qui les jeunes ont beaucoup de sympathie).
les déterminants indéfinis: quelques, plusieurs, certains, autre, tout - у различитим значењима

tous les pays; tous les soirs, toute la journée; tout le monde...
Наставци именица и придева
teur / trice
acteur - actrice
all / aux, ail / aux i neki izuzeci na - s), ou - s / X
genoux, trous

Творба речи

Најчешћи префикси и суфикси.

Глаголска група

Субјунктив презента - објаснити принцип творбе, а примењивати само у датим реченичним моделима. (P)
Казивање свршене и несвршене радње у говору (passé composé - imparfait) - научено у основној школи примењивати и усавршавају.

Слагање партиципа перфекта са субјектом

Ортографија

Интерпункција - основна правила.
Писање великог слова.
Подела речи на слоге.

Лексикологија

Деривација: суфикси и префикси.

Лексикографија

Структура двојезичних речника.

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК

IV степен
(пета година учења)

Циљ и задаци

Циљ наставе страних језика је стицање, проширивање и продубљивање знања и умења у свим језичким активностима, упознавање културног наслеђа створеног на датом страном језику и оспособљавање за даље образовање и самообразовање.

Задаци наставе страних језика су да ученици:

- усвоје говорни језик у оквиру нових 1000 речи и израза укључујући и терминологију значајну за дату струку, што у току осам година учења језика чини укупан фонд од око 2400 речи и израза продуктивно, а рецетивно и више;
- негују правилан изговор и интонацију уз обраћање посебне пажње на оне ритмичке и прозодијске схеме које су битне у усменом изражавању;
- разумеју говор (непосредно и путем медија) и спонтано се изражавају у оквиру теме из свакодневног живота и општих тема струке, уз исказивање личног става и расположења;
- овладају техником информативног читања, разумеју сложеније језичке структуре у тексту и упознају особености језика струке читањем текстова везаних за теме из области да-те струке;
- даље савлађују основе ортографије ради коректног писменог изражавања у оквиру усвојене лексике и језичких
- развијају разумевање писаног стручног текста, писање резимеа, налаза, извештаја и оспособљавају се за њихову усмену интерпретацију; стичу нова сазнања о карактеристикама земаља и народа чији језику уче, њиховог начина живота и обичаја;
- оспособљавају се за вођење разговора о нашој земљи, њеним природним лепотама, културним и историјским тековинама;
- шире своју општу културу, развијају међкултурну сарадњу и толеранцију и своје интелектуалне способности;
- оспособљавају се за даље образовање и самообразовање у области језика и струке коришћењем речника, лексикона и друге приручне литературе.

Комуникативне функције: обнављање, утврђивање и проширивање оних комуникативних јединица са којима се ученик упознао у основној школи: ослобљавање познате и непознате особе; исказивање свиђања и несвиђања, слагања и неслагања са мишљењем саговорника; тражење и давање дозволе; честитање и исказивање лепих жеља; позивање у госте;

прихватање и неприхватање позива; обавештење и упозорење; предлагање да се нешто уради; одобравање или неодобравање нечијих поступака; приговори, жалбе; изражавање чуђења, изненађења, уверениости, претпоставке или сумње; давање савета; исказивање симпатија, преференције, саучешћа; изражавање физичких тегоба, расположења.

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА

I разред

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Општа тематика

Из живота младих: нова средина и другови; спортска такмичења.

Породица и друштво: спољни изглед и особине чланова породице; чланови породице у кући и ван ње; ситуације из свакодневног живота и на радном месту; односи у породици и друштву.

Из савременог живота и тековина културе и науке народа чији се језик учи и наших народа: природне лепоте и заштита човекове средине; путовање и коришћење саобраћајних средстава; из историјске и културне прошлости; културне и привредне манифестације које су постале традиционалне; из живота и рада познатих људи; актуелне теме од васпитног значаја. Стручна тематика (до 10% од укупног годишњег фонда часова). Увод у основну терминологију везану за струку. (Са увођењем стручне тематике почиње се у другом полугодишту).

Школски писмени задаци: по један писмени задатак у сваком полугодишту.

Објашњење програма

Предложени програм првог страног језика предвиђен је за фонд од два часа недељно. Код фонда већег од два часа недељно за стручну терминологију предвиђа се до 15% од укупног годишњег фонда часова, а код школских писмених задатака по два писмена задатка у сваком полугодишту.

Енглески језик

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

I РЕЧЕНИЦА

Обновити реченичне моделе обухваћене програмом за основну школу. Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби.

- Питања
- а) „WH” questions
„Where are you going?” „How can we get there?”
- б) Алтернативна питања
„Did you take a bus or did you walk?”
- в) Учтива питања
„Would you open the window, please?”
- г) Питања са предлогом на крају (P)
„What are you looking for?”
- Индиректни говор
- а) изјаве - без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена)
„I'll come as soon as I can”. He says that he will come as soon as he can.
- б) молбе, захтеви, наредбе
„Come back!” He told me to come back.
„Pass me the bread, please.” He asked me to pass him the bread.
- в) питања са променом реда речи - без промене глаголског времена (глагол главне реченице у једном од садашњих времена)
- Yes/No questions
„Have you seen Mary?” He wants to know if I have seen Mary.
- „WH” questions
„Where are you going?” He asks where I am going.

II ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

- Обновити и утврдити употребу одређеног и неодређеног члана.

- Одређени члан уз имена годишњих доба, obroka, назива држава.

The spring of 1957 was very warm. The breakfast we had yesterday was very good. He lives in the USA.

- Неодређени члан у изразима за време, количину, меру и у узвичним реченицама

50 miles an hour, 16 dinars a kilo, two pounds a yard;
What a mess!

- Нулти члан уз имена спортова и игара
He plays volleyball.

2. Именице

- Множина именица - обновити

- Конгруенција именица са глаголом у јединици
news, information, furniture, mathematics, и др.

The news is on at ten o'clock. Mathematics is a difficult subject.

- Збирне именице са глаголом у множини
people, cattle, police и др.

There were a lot of people in the street. The cattle are sold.

- Синкретизам јединице и множине

sheep, deers, trout и др.

- Други номинали - герунд

а) у функцији субјекта

Swimming is my favourite sport.

б) у функцији објекта (после глагола like, hate, start, sport и др.)

She likes cooking.

3. Заменички облици

а) Заменице

- Обновити оне личне, показне, присвојне, релативне и одричне заменице предвиђене програмом за основну школу.

- Узајамно-повратне заменице - each other, one another

Mary and Peter see each other almost every day. People from different countries can hardly understand one another.

- IT уз копулативне глаголе

It is raining. It is cold.

- Неодређено ONE

I lost a friend but you gained one.

б) Детерминатори

- Неодређени детерминатори - some, any

They want some paper. I don't have any bread left.

- Одрични детерминатор no

There are no eggs in the fridge. There's no water in the glass.

4. Придеви

Обновити поређење придева

5. Бројеви

Децимали, разломци; четири рачунске радње

6. Квантификатори

Обновити many/much, a lot of/lots of; few/little

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

- Време и аспект глагола

- Обновити глаголске облике предвиђене програмом за основну школу

- The Simple present Tense за изражавање будуће радње
What time does your plane take off?

- The Present Perfect Tense - проширити употребу прилошких одредбама lately, recently

The Present Perfect Continuous Tense (R)

She has been living in London for two years now.

- The Past Perfect Tense

When we came the train had already left.

- Модални глаголи

а) can (be able to, be allowed to), could

Sorry, but I can't come tomorrow. Can I smoke in here?

Could I smoke in here?

6) must (have/got/to, be obliged to)

I've got to go now.

- Пасивне конструкције - за истицање безличности и за навођење научних чињеница

The new motorway has been opened to traffic. Oxygen is found in the air.

- Двочлани глаголи (фразални и предлошки) apply for, shout for, bring up и др.

2. Прилози

Поређење прилога

3. Предлози

Обнављање

IV ТВОРБА РЕЧИ

Најчешћи префикси и суфикси за творбу придева il-, im-, ir-, un-; -able, -ful, -less, и др.

V ОРТОГРАФИЈА

Основна правила интерпункције. Писање великих слова.

VI ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Идиоми и фразеологизми

VII ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Структура и коришћење двојезичних речника

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Садржаји програма обрађени у основној школи интегрисани су с новим елементима у систематизоване шире целине на вишем нивоу.

Постављање питања и давање одговора

Нови модели

Дисјунктивна питања

Wirst du hier bleiben oder kommst du mit?

Негативно питање

Hast du dieses Buch noch nicht gelesen? Doch, ich habe es gelesen.

Изричне реченице као питање

Du bleibst zu Hause? Er hat etwas gesagt?

Питања у неуправном говору

Ich frage dich, ob er kommt. Er fragte mich (warum, wo, wann, wie, wer, wohin, was, usw...)

Одговори пуни или елиптични (увек у дијалогу)

Казивање радњи и стања у садашњости, прошлости и будућности

- радња изражена плусквамперфектом

Er hatte das schon Längst gesehen.

- радња зависне реченице дешава се истовремено са радњом главне реченице

Везници: während, solange, seit (dem)

Während ich in Belgrad studierte, ging ich oft ins Theater.

Solange ich ihn kenne, sammelt er Briefmarken.

- радња зависне реченице дешава се пре радње главне реченице

Везници - nachdem, als (плусквамперфект у споредној, претерит у главној реченици)

Nachdem er das Haus verlassen hatte, begann es zu regnen. Sie kam zum Bahnhof, als der Zug schon abgefahren war.

- радња зависне реченице дешава се после радње главне реченице.

Везници: bis, bevor, als (исто време у обе реченице)

Sie blieb bei uns, bis der Regen vorbei war. Ich komme zu dir, be (ehe) ich ins Kino gehe.

Казивање заповести

Er soll lesen! Du kommst nicht mit! Zurück! Du wirst jetzt gehen! Rauchen verboten!

Одредбе квалитета и квантитета

Изражавање једнакости - неједнакости

Er ist genau so alt wie du.

Er ist älter als ich.

Употреба компаратива и суперлатива у предикативној и атрибутивној функцији.

Mein jüngerer Bruder ist acht Jahre alt. Der Monat Juli ist am heißesten. Der heißeste Monat Juli...

Систематизација категорија којих у метерњем језику нема или су битно различите

Члан

Одређени, неодређени

Одређени члан уз географске појмове: називе планина, мора, језера, река, земаља мушког и женског рода, затим уз имена дана у недељи, месеци у години, годишњих доба

Das ist ein Haus. Das Haus ist neu. Ich habe die Alpen gesehen. Die Save mündet in die Donau. Die Sowjetunion liegt im Osten. Der Balkan ist eine Halbinsel. Der Montag ist der esate Arbeitstag in der Woche. Der Frühling ist die schönste Jahreszeit.

Без члана

- лична имена, имена земаља средњег рода, имена градова, континената; предикативно употребљени називи позива; градивне именице; узвици и изрази

Hans ist Student. Jugoslawien ist eine Sozialistische föderative Republik. Bonn ist die Hauptstadt der Bundesrepublik Deutschland. Kaufst du Brot? Hilfe! Feuer! Tag um Tag; weder Mensch noch Tier; zu Bett gehen; zu Wort kommen.

Инфинитив са „zu“ уз неке глаголе и изразе (рецептивно)

Du brauchst nicht zu kommen. Ich habe viel zu tun. Sie hat keine Zeit (Lust, kein Wunsch) tanzen zu gehen.

Оријентација у времену и простору

Проширени могуће одговоре на раније обрађена питања у вези с оријентацијом у времену и простору.

Wann...

Heute abend, morgen früh, voriges Jahr, um acht Uhr, in zehn Minuten, diesen Sommer, am 1. September 1976, den 1. juni 1976.

Wie lange...?

Seit wann...?

eine Woche, einen Monat, eine Zeitlang, seit gestern, seit 5 Uhr, seit zwei Wochen, seit unserer Begegnung.

Wo...?

drau Ben, drinnen, Überal, irgendwo, anderswo, nirgendwo, nirgends.

Wohin...?

dorthin, aufwärts, heimwärts fort, bergauf, bergab, überallhin, nirgendwohin

Woher...?

Препозиције које у синтагми са именицом дају ознаке за место

hierher, daher, dorthin; aus der Schule, bis zur Ecke, auf dem Lade, am Fenster, vor der Tür, usw.

Казивање претпоставки, узрока, намере (рецептивно)

Модални глаголи у служби изражавања претпоставки или намере.

Er dürfte zu Hause sein. Das müsste wahr sein. Ich möchte hier bleiben.

Конјуктив презента и претворите помоћних и моделних глагола

- у реченицама и фразама за изражавање жеље и могућности, сумње, нестварности

So wäre es vielleicht besser.

- плусквамперфект у поменути случајевима (рецептивно)

Hätte ich ihn nie gesehen!

Творба речи

Сложеница (именица и придев), префиксирање глагола, изведене именице и придеви

Schule, Schulzimmer, Schulhof, Hochhaus; aufstehen, beantworten, anziehen, Einheit Schönheit, Mannschaft, medizinisch, europäisch, chemisch.

Синоними, хомоними и антоними, фразе и лексиколизовани спојеви речи (рецептивно)

lieb, warm, kalt, frisch, auf Schritt und Tritt, in Anspruch nehmen; in Bewegung setzen.

Изговор

Однос гласова и слова.

Подела гласова. Дубина и квалитет вокала. Лифтонзи.

Акцент речи. Мелодија основних типова реченица.

Ортографија

Интерпункција - основна правила.

Подела речи на слоге.

Писање великог слова.

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

РУСКИ ЈЕЗИК**I разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА**Реченица**

Однос реченица у сложеној реченици: независно-сложене и зависно-сложене реченице. Управни и неуправни говор.

Именице

Варијатне падешких наставака: локатив јединице на -у: о берега/на берегу, о лесе/в лесу, о краја/на краю; номинатив множине на -а, -я, -ья, -е: города, учителя, деревья, граждане.

Именице којима се означавају професије људи, њихова национална и територијална припадност. Промена именица на -ия, -ие, -мя.

Именице плуралија тантум (рецептивно).

Непроменљиве именице (рецептивно).

Презимена на -ов, -ев (Петров, Фадеев и сл.).

Обнављање и систематизација основних именичких промена.

Заменице

Одричне заменице: никто, ничто, никакой, ничей. Неодређене заменице: кто-то, кто-нибудь, некоторый, несколько.

Обнављање и систематизација обрађених заменица у основној школи.

Придеви

Поређење придева: компаратив придева типа: старший, младший; прост облик суперлатива: ближайший, простейший, худший. Присвојни придеви на -ов, -ев, -ский. Придеви за означавање простора и времена: сегодняшний, здешний.

Рекција придева: уочавање разлика између руског и матерњег језика (больной чем, готовый к чему, способный к чему и сл.)

Бројеви

Принципи промене основних бројева: 1, 2, 3, 4; 5-20 и 30; 40, 90, 100; 500-900; 1000 и њихова употреба у најчешћим структурама за исказивање количине (броја) и времена с предлозима: с - до, с - по, от - до, к и др. Исказивање времена по сату у разговорном и службеном стилу.

Четири основне рачунске радње (рецептивно).

Глаголи

Најчешће алтернације основе у презенту и простом будућем времену. Творба вида помоћу префикса, суфикса, основе.

Потенцијал - грађење и употреба.

Глаголи кретања: кретање у одређеном правцу, неодређено кретање и кретање једном у оба правца; активирање до сада обрађених глагола кретања /идти - ходить, ехать - ездить, бежать - бежать, плыть - плавать, лететь - летать, нести - носить, вести - водить, везти - возить; рецептивно усвајање нових глагола кретања: гнать - гонять, ползти - ползать.

Глаголски прилози (рецептивно).

Рекција глагола: уочавање разлика између руског и матерњег језика (поблагодарить кого за что, пожертвовать кем-чем, напоминать о ком-чем и сл.).

Прилози

Прилози и прилошке одредбе за место, време, начин и количину.

Поређење прилога.

Предлози

Најфреквентнији предлози чија се употреба разликује у односу на матерњи језик (для с генитивом, из-за с генитивом у одредби одвајања од места и узрока, из-под с генитивом у одредби одвајања од места, к с дативом у временској одредби, по с дативом у атрибутој, просторној и узрочној одредби и сл.).

Везници

Најфреквентнији прости и сложени везници у независно-сложеним и зависно-сложеним реченицама (а, да, и, но, или, если, пока, потому что, так как, перед тем как и сл.).

Реченични модели

Реченичне моделе предвиђене програмом за основну школу и даље примењивати у различитим варијацијама и комбинацијама. При том тежити да се уоче сличности и разлике у изражавању истих односа у руском и матерњем језику. У овом разреду посебну пажњу посветити моделима у потврдном, одричном и упитном облику за исказивање следећих односа:

Субјекатско-предикатски односи

Реченице са именским предикатом

а) копуле: **быть, стать, являться**

Его отец был врачом, а он станет инженером.

Это утверждение является спорным.

б) отсуство копуле

Его брат токарь по металлу.

Она сегодня веселая.

Он сильнее всех.

Објекатски односи

Реченице са:

а) директним објектом

Мы купили новый учебник.

Я не получил ответа.

б) индиректним објектом

Он их поблагодарил за помощь.

Эта фотография напоминает о прошлом.

в) зависном реченицом

Брат в письме сообщает, что он летом приедет к нам.

Просторни односи

Реченице с одредбом

а) израженом прилогом

Я иду туда (вниз, вверх, внутрь, домой).

Он остался там (внизу, наверху, внутри).

б) израженом зависним падежом

Машина появилась из-за угла.

Кошка вылезла из - под дивана.

Мы долго гуляли по городу.

Временски односи

Реченице са одредбом

а) израженом прилогом

Я пришёл раньше тебя.

б) израженом зависним падежом.

Они вернулись к вечеру (к трем часам).

Я сегодня работал с пяти до семи часов.

Начински односи

Реченице са одредбом израженом прилогом
Он хорошо говорит по-русски.
Он пишеет более красиво, чем ты.
Она поёт красивее всех.

Узрочни односи

Реченице са одредбом израженом зависним падежом
Он не приехал в срок по болезни.

Атрибутивни односи

Реченице с атрибутом
а) у суперлативу
А. С. Пушкин является величайшим русским поэтом.
б) у зависном падежу
Я забыл тетрадь по русскому языку.

Ортографија

Интерпункција – основна правила. Подела речи на слоге-
ве. Писање великих слова.

Лексикологија

Најчешћи префикси и суфикси.

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК**І разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Језичка грађа савладана у основној школи интегрише се са новом грађом и непрестано примењује, проширује и усав-
ршава.

Пасивне конструкције

est + particip perfecta
La Bastille est prise en 1789.
La Tour Eiffel est construite en 1889.
– указати на принцип творбе осталих облика пасива
Il a été (était) élu président.
Elle sera (serait) récompensée..

Финалне реченице са употребом pour + инф.

Инфинитивне реченице – типа

Je le vois venir.

Питања:

Qui est-ce qui / que
Qu'est-ce qui / que
Que;
Qui est-ce qui ira au musée? Qu' est-ce qui vous intéresse au
musée? Qui est-ce que vous y avez rencontré? Qu'est-ce que vous
avez vu? / Qui avez-vous vu? A qui vas-tu téléphoner? – A mon...
A quoi pensez-vous? De quoi s'agit-il?

Одговори

C'est... qui / que, A qui) quoi; Avec qui; Pour qui и друге рани-
је научене конструкције

Индиректно питање

Dis-moi à quoi tu penses. Je te demande ce que tu penses.
Savez-vous qui a inventé ce remède?

Негација

pas du tout, non plus, personne, quelqu'un rien, quelque cho-
se

Ce film ne me plaît pas du tout!
À moi non plus.
Quelqu'un est venu? – Non, personne n'est venu.

Казивање претпоставке

si + имперфект (кондиционал)
Si nous étudions, nous réussirions.

Казивање времена

avant de...
quand
Avant de partir il lui a donné son adresse.
Quand l'as – tu rencontré?
Je l'ai rencontré, quand je suis rentré.

Казивање жеље, воље, намере

инфинитивом
J'aimerais (je voudrais) voir les chefs-d' oeuvre du Louvre.
Il faut lutter contre la pollution de l'air et de l'eau.
Il travaille beaucoup pour gagner sa vie.

**Одредбе квалитета и квантитета – значење придева
зависно од места**

un homme pauvre – le pauvre homme; un soldat brave – un
brave soldat; un homme d'âge moyen – le Moyen âge и сл.

Одредбе за време

– дани у недељи, prochain / dernier;
il y a / dans;
pendant / depuis;
dimanche prochain, jeudi dernier; la semaine dernière;
l'année prochaine. Le lundi et le jeudi il travaille jusy'a cinq
heures. Elle est sortie il y a vingt minutes; elle revient dans une
heure. Ce congrès aura lieu dans dix mois ou dans un an...

Одредбе за начин

Il conduit prudemment (de manière prudente) avec pruden-
ce.
Elle parle français couramment, sans difficulté...

Изрази за меру и количину

une douzaine, une centaine, une livre, une foule de, un tas
de, pas mal de, environ... и сл.
Combien d'élèves ont vu cette émission? Une trentaine. (En-
viron 30. Il y a pas mal de livres à ce sujet; j'en ai lu plusieurs...

Слагање времена – само са индикативом, и то:

Présent – présent (истовремена радња)
Présent – Passé composé (пре)
Présent – Futur (после);
Il me dit qu'elle part,
Il me dit qu'elle est partie.
Il me dit qu'elle partira.

Именичка група

Слагање детерминаната и именица у роду и броју; разли-
ке у изговору (где постоје) и разликовање наставака у тексту.
les déterminants interrogatifs – exclamatifs – relatifs
Quel film avez-vous vu? Quel beau film! C'est un artiste pour
qui les jeunes ont beaucoup de sympathie).
les déterminants indéfinis: quelques, plusieurs, certains, aut-
re, tout – у различитим значењима
tous les pays; tous les soirs, toute la journée; tout le monde...
Наставци именица и придева
teur / trice
acteur – actrice
al/aux, ail / aux i neki izuzeci na -s), ou – s / X
genoux, trous

Творба речи

Најчешћи префикси и суфикси.

Глаголска група

Субјунктив презента – објаснити принцип творбе, а при-
мењивати само у датим реченичним моделима. (P)
Казивање свршене и несвршене радње у говору (passé
composé – imparfait) – научно у основној школи примењивати
и усавршавати,
Слагање партиципа перфекта са субјектом

Ортографија

Интерпункција - основна правила.
Писање великог слова.
Подела речи на слоге.

Лексикологија

Деривација: суфикси и префикси

Лексикографија

Структура двојезичних речника

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

III степен
(прва година учења)

Циљ и задаци

Усвајање другог страног језика обезбеђује стицање нових знања и овладавање новим језичким системом што доприноси проширивању и богаћењу општих изражајних могућности ученика, подизању општег образовног и културног нивоа, као и упознавање културе, обичаја и начина живота народа чији се језик учи.

Задаци учења другог страног језика су да ученици:

- упознају основне карактеристике система језика и језичких структура и усвоје око 750 најфреквентнијих речи и израза укључујући и терминологију везану за струку;
- усвоје правилан изговор и интонацију;
- оспособе се за разумевање саговорника и усменог излагања о темама из свакодневног живота;
- овладају техником гласног читања и читања у себи и оспособе се за разумевање једноставних текстова са темама из струке и свакодневног живота;
- савладају основе ортографије ради коректног писменог изражавања у оквирима усвојене лексике и језичких структура;
- овладају једноставним говорним језиком и стекну језичка знања неопходна за рад у струци.

Комуникативне функције: привлачење пажње; оспособљавање познате и непознате особе; представљање себе и трећег лица; исказивање допадања и недопадања, слагања и неслагања с мишљењем саговорника; тражење и давање дозволе; честитање и исказивање лепих жеља; позивање у госте; прихватање и неприхватање позива; обавештење и упозорење; одобравање или неодобравање нечијих поступака; изражавање задовољства или незадовољства; изрицање забране или наредбе; исказивање физичких тегоба, расположења, нерасположења, радости, забринутости; започињање и завршавање писама.

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА**I разред**

Садржај програма

Тематика

Теме из области школског, породичног и друштвеног живота у земљама чији језик уче и у нашој земљи.

Из живота младих: распоред часова; ситуације у разреду; свечаности; спортске активности; одлазак на излет-екскурзију; дружење.

Породица и друштво: представљање чланова породице; њихове особине и интересовање; дневни послови чланова породице у кући и ван ње; куповина - у самопослужу, робној кући; оброци и јела; одлазак у госте; празници; саобраћајна средства.

Уз наведену тематику обрадити: дане у недељи, месеце, годишње доба, време на часовнику, временске прилике.

Школски писмени задаци: један писмени задатак у другом полугодишту.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**I разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА**I РЕЧЕНИЦА**

1. Проста реченица: потврдна, упитна, одрична.
John buys newspapers every day.
Is he coming today? When did you arrive home?
Tom wasn't at home. I don't like milk.
2. Ред речи у реченици. Место прилога и прилошких одредби.
The train arrived late this morning.

II ИМЕНИЧКА ГРУПА**1. Члан**

- Основна употреба одређеног и неодређеног члана
- Одређени члан уз редне бројеве и суперлатив the first, the tallest
- Нулти члан уз властите и градивне именице, називе обеда, дана у недељи, месеца и годишњих доба
Peter Jones, milk, lunch, Sunday, June, summer
- 2. Именице
  - Правилна множина именица
book/books, box/boxes, lady/ladies, dress/dresses, shelf/shelves
  - Најчешћи примери неправилне множине
man/men, woman/women, child/children, tooth/teeth, foot/feet
  - Изражавање припадања и својине
Саксонски генитив (boy's friend, Tom's dog)
- 3. Заменички облици
  - a) Заменице
    - Личне заменице у функцији субјекта и објекта
I meet him at school every day.
    - Показне заменице
This is my book and these are Peter's books.
  - b) Детерминатори
    - Показни детерминатори
This book is Mary's.
    - Присвојни детерминатори
My books are on the shelf.
    - Неодређени детерминатори (some, any)
They usually lend me some money. There isn't any flour in the house.
- 4. Придеви
  - Најфреквентнији описни придеви
I've got yellow tulips in my garden.
  - Синтетички компаратив и суперлатив
Dick's brother is younger than Peter's.
- 5. Бројеви
Прости бројеви до 100. Редни бројеви до 30.
- 6. Квантификатори
much, many; little, few; a lot of, lots of
I don't have much time now. He doesn't have many friends.

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА**1. Глаголи**

- The Simple Present Tense за изражавање уобичајене радње.
John always gets up early.
- The Present Continuous Tense
  - a) за радњу у току
John is singing now.
  - b) за радњу која ће се догодити у скорој будућности
John is leaving Belgrade tomorrow.
- The Future Simple Tense
I'll come tomorrow.
- The Simple Past Tense (правилни глаголи, глаголи be, have)
The train arrived late. She was very ill. They had an accident.
- Императив - друго лице једине и прво лице и друго лице множине.

Come here! Let's go out. Don't stay long.

- Модални глаголи

can, must - simple present

She can speak English well. She can't come today.

I must work hard. You must not keep it for ever.

2. Прилози

Врсте прилога (за начин, место и време)

He worked hard last night. The bus stops here. He is working now.

3. Предлози

Најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.

IV ТВОРБА РЕЧИ

Творба именица суфиксима -er/-or/-ess

V ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Идиоми и фразеологизми

VI ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Структура и коришћење двојезичних речника

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

ИСКАЗ

ПРОСТА, ПРОШИРЕНА И НЕЗАВИСНО СЛОЖЕНА РЕЧЕНИЦА

Das ist (mein, sein, kein, unser) Haus. Der Krieg dauerte vier Jahre. Es regnete. Helene lernt (spielt, singt). Mein Vater ist Mechaniker. Er (sie) schreibt einen Brief. Inge zeigt ihm (uns, den Gästen) ihren Garten. Das ist kein Fehler. Niemand wird kommen. Es gibt nichts Neues. Es ist warm und wir gehen baden. Ich bin müde, aber ich komme doch mit. Er kam zu spät, denn seine Uhr ging nicht richtig.

ПОСТАВЉАЊЕ ПИТАЊА И ДАВАЊЕ ПОЗИТИВНИХ И НЕГАТИВНИХ ОДГОВОРА

Was ist das? Ist das ein (eine)...? Nein, das ist kein (keine)... Kommst du mit? Ja, ich komme mit. Nein, ich komme nicht mit. Brauchst du einen Bleistift? Ja, ich brauche... Nein, ich brauche keinen Bleistift. Kommt jemand? Nein, niemand kommt. Schneit es? Nein, es schneit nicht. Was machst du? Was liest er? Wer singt dieses Lied? Wem zeigt Inge ihren Garten? Warum kam er zu spät?

ИЗРАЖАВАЊЕ САДАШЊОСТИ, ПРОШЛОСТИ И БУДУЊНОСТИ

Die Gäste besichtigen unsere Stadt. Es ist kalt. Hans spielt Fußball auf dem Schulhof. Mein Freund reist morgen. Wir sehen uns heute abend. Wirst du bestimmt kommen? Sie werden das Autowerk „Crvana zastava“ besichtigen. Was sagte er? Wo warst du gestern? Wir gingen jeden Tag spazieren. Er hat sein Auto verkauft. Das Kind ist eingeschlafen.

ИЗРАЖАВАЊЕ ЗАПОВЕСТИ

Seid ruhig! Hört zu! Antworte auf die Frage! Mach das Fenster zu! Aufstehen! Aufgepaßt! Du bleibst hier! Er soll lesen!

ИЗРАЖАВАЊЕ ЖЕЉЕ, МОЛБЕ

Ich möchte ins Theater gehen. Möchten Sie mir helfen, bitte!

ИЗРАЖАВАЊЕ КВАЛИТЕТА И КВАНТИТЕТА

Das Wetter war schön. Klaras Bluse ist sehr teuer. Er ist nicht so fleißig wie sein Bruder. Der Baum ist ebenso hoch wie das Haus. Sie schenkte mir viele Bücher. Wie war das Wetter? Wieviel Geld hast du? Hungert Mark. Wie alt ist er (sie)? Er ist zehn Jahre alt.

ИЗРАЖАВАЊЕ ВРЕМЕНСКИХ, ПРОСТОРНИХ И НАЧИНСКИХ ОДНОСА

Wie spät ist es? Wieviel Uhr ist es? Es ist acht Uhr. Es ist halb neun. Wann kommt er? Er kommt um zehn Uhr (heute, morgen, früh). Um wieviel Uhr... Heute ist der 12. September 1990. Der wievielte ist heute? Ich war gestern im Kino. Hans wohnt in der Steinstraße 19. Wo wohnt er? Wo wohnst du? Wohin gehen wir? Wir gehen ins Theater. Dein Buch liegt dort auf dem Tisch. Sie spricht gut Deutsch. Er fährt zu schnell. Wie spricht sie Deutsch? Wie spielte eure Mannschaft?

Да би се остварили постављени захтеви, потребно је да ученици савладају следеће градиво:

ВРСТЕ РЕЧИ

Именице: усвајање рода, броја и падежа именица уз помоћ члана, наставака и детерминатива. Номинатив, датив и акузатив јединице и множине са одговарајућим предлозима и без предлога. Саксонски генитив.

Члан: Усвајање одређеног и неодређеног члана уз именице у наведеним падежима. Сажимање члана са предлогом im, ins, zum, ans...

Заменице: Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу. Присвојне и показне заменице као детерминативи уз именице у наведеним падежима „jemand, niemand, etwas, nichts“.

Придеви: Придеви у саставу именског предиката, а у атрибутивној функцији само рецептивно. Описна компарација са „ebenso ... wie“ и „nicht so ... wie“. Основни и редни бројеви.

Предлози: Предлози са дативом, с акузативом и предлози с оба ова падежа.

Глаголи: Презент јаких, слабих и помоћних глагола. Модални глаголи, сложени и рефлексивни глаголи. Безлични глаголи. Футур, претерит и перфект најфреквентнијих глагола.

Везници: У независно сложеној реченици: und, aber, oder, denn usw.

ФОНЕТИКА И ОРТОГРАФИЈА

Стално неговање изговора и интонације. Абецеда, читање, писање свих гласова са тежиштем на карактеристикама немачке ортографије: ei, eu, äu, ü, ö, ie, h - као знак за дужину вокала, - ch, sch, tsch, s - на почетку речи и између два вокала, sp, st, ß, z, tz - удвојени вокали, удвојени консонанти. Велико почетно слово свих именица. Растављање речи на слоге.

ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Структура двојезичних речника и служење њима.

РУСКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Реченица

Проста и проширена реченица: изјавна, упитна и одрична. **Интонација изјавне и упитне реченице** са упитном речју и без ње. **Независно сложене реченице** са најчешћим везницима. **Најчешће зависно сложене реченице** (рецептивно на конкретним примерима у тексту).

Именице

Основни појмови о категоријама именица: род, број и падеж именица мушког рода на сугласник (твр и мек), средњег рода, мушког рода на на -а, -я. Падешка парадигма. Номинатив у функцији субјекта, именског дела предиката и вокатива. Основно значење и функција осталих падежа. Типови промена именица (рецептивно на конкретним примерима у тексту)

Заменице

Промена личних заменица. Упитне заменице кто, что (цела парадигма); какой, чей. Присвојне заменице за сва три лица и показне заменице: этот, эта, это, эти уз именице у номинативу.

Придеви

Основни типови придева и њихова промена.

Бројеви

Основни бројеви до 100. Десетице и стотине до 1000 (без деклинације). Редни бројеви – генитив јединице и множине (у исказивању датума и времена по сату).

Глаголи

Основни појмови о категоријама глагола: лице, време, вид, начин. Глаголска времена: садашње, прошло, будуће (просто и сложено). Инфинитив и његова употреба за грађење будућег времена. Заповедни начин (друго лице јединице и множине). Повратни глаголи. Глаголи кретања: иди – ходити, ехати – ездити, иди – ехати.

Прилози

Употреба најчешћих прилога за означавање времена, места и начина.

Предлози

Најчешће употребљавани предлози: **в** и **на** са акузативом и локативом; **у** са генитивом (посесивно значење).

Изговор, читање и писање

Практично овладати свим фонетским јединицама путем опонашања наставниковог изговора или аудитивних средстава (у оквиру савладаних тема и говорних структура), уз објашњење одређених фонетских појава.

Посебно увежбати изговор: **ы, о, ч, щ, ш, ц, л** и меких сугласника. На крају I године учења ученици треба:

– да знају руска слова и поседују рутинску навику њиховог писања;

– да познају функцију слова **я, е, ё, ю; э, ы, щ, й; ь, ь;**

– да познају природу и функцију акцента у руском језику;

– да правилно изговарају ненаглашено **о, а, е, я;**

– да познају функцију слова **я, е, ё, ю** на почетку речи и после самогласника;

– да познају природу изговора меких сугласника и начин њиховог обележавања помоћу **я, е, ё, ю, и, ь;**

– да владају изговором глаголских завршетака **-ся, -тся, -тся;**

– да знају правилан изговор **г** у наставцима **-ого, -его;**

– да владају интонацијом потврдне, упитне и одричне реченице.

Указивати на изговор и писање гласовних група: **ки, ги, хи; ств, вств, стх, здн, стл, лнц, рдц.**

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК**I разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Искази, питања и одговори у простим и простопроширеним, потврдним и одречним реченицама – у следећим говорним моделима:

C'est / ce n'est pas

a) determinant + nom

c'est la salle. C'est un beau restaurant.

c'est ma place. C'est notre professeur.

b) determinant + nom + de...

C'est l'hôtel de mon père. C'est un café - bar.

v) adjectif + adverb

C'est bon, ce n'est pas occupé.

г) présentations

C'est Paul. C'est le père de Marie.

C'est Monsieur... (Madame). C'est mon frère (ma soeur).

C'est...? Qui, c'est...

Non, ce n'est pas...

Est-ce que c'est...? Qui,

Non...

Qu'est-ce que c'est?

Qui est-ce? C'est... Ce sont... Ce ne sont pas...

Ce sont...? Est-ce que

ce sont...

Sujet + Verbe être + Attribut

a) determinant + nom

Paris est une grande ville.

Michel est un bon élève.

b) adjectif qualificatif

Notre école est moderne. Sa classe est grande.

v) nom (profession, nationalité)

Son père est réceptionnaire. Sa mère est cuisinière.

Nous sommes Yougoslaves. Ils sont Français.

Питања: Est-ce que... и позитиван и негативан одговор

Es-ce que son père est garçon au restaurant? Oui... Non...

Sujet + Verbe + Complément d'objet direct – углавном **avoir, prendre, vouloir, regarder, voir, acheter, manger, boire, lire, écrire** и са употребом партиитивног „de”

Je prends du thé. Je ne veux pas de café. Je mange beaucoup de pain.

Je lis un roman intéressant.

Sujet + Verbe + Complément d'objet indirect – углавном са глаголима **donner, montrer, parler, dire, apporter, servir, réserver, désirer, téléphoner...**

Je vais téléphoner à ta chambre.

Le client désire un café.

Питања: A qui...?

A qui vas-tu montrer la chambre? A un client. Sujet + Verbe + Complément circonstanciel

a) de lieu:

aller, à ... venir de ... se trouver ... habiter... са предлозима и прилозима као: **dans, sur, devant, derrière, chez, en, à gauche, à droite, ici, loin; à (en), au** – за градове и земље;

b) de temps:

са најчешћим одредбама за време, као: **aujourd'hui, maintenant, ce matin, demain, hier; lundi, mardi** (jours de la semaine); **janvier, novembre...** (mois de l'année) et les saisons...

Питања: Quand...? A quelle heure est-il?

Il part à trois heures. Il arrive demain. Il est quatre heures.

Quel jour... Quelle date...

Aujourd'hui, c'est lundi, le...

Comment...?

Comment allez-vous?

Il y a / Il n'y a pas

Питања: est-ce qu'il y a, y a t-il de...?

Il y a du ... de la ... des ... un, une, beaucoup de ... assez de...; il n'y a pas de...

Qu'est-ce qu'il y a à (dans, sur, chez, etc)

Qu'est-ce qu'il y a dans notre hôtel?

Dans ce super-marché il y a...

Изражавање жеље, молбе, заповести

Viens, ici! Ecoutez attentivement!

Parler bas, s'il vous plait! Ne fumez pas dans cette salle. Veuillez me suivre, suivez-moi...

Imperatif + complément

Dites - lui de venir...

Impératif + complément d'objet (direct, indirect)

Montrez-moi votre passeport.

Il faut + infinitif

Il faut mettre la table... servir des clients...

Најчешћи облици описног казивања, без тумачења грам. облика:

Je vous prie de... J'aimerais... je voudrais...

Да би се ови модели користили у говорној комуникацији, увежбава се на разним примерима следеће граматичко градиво:

Groupe du nom

Les substantifs et les adjectifs qualificatifs – разликовање рода и броја у говору и у писању.

Les pronoms: personnels atones et toniques (sujet, objet); interrogatifs (**qui, que**).

Les déterminants: possessifs, démonstratifs, interrogatifs (quel, numéraux; les articles / défini, indéfini, contracté)

Слагање детерминаната са именицом у роду и броју уз уочавање разлика у изговору и наставака у тексту.

Groupe du verbe

Présent et Futur prochain, Passé récent.

Compléments: direct, indirect, circonstanciels - са именицама и детерминантама у оквирима наведених модела, са заменицама углавном само у датим примерима са императивом (montrez-moi... Dites-moi... donnez-moi... apportez-moi)

Најчешћи глаголски изрази:

Il fait... chaud, froid, beau, mauvais; il pleut, il neige; quel temps fait-il?... avoir... chaud, froid, faim, soif.

Најчешћи изрази и фразе: (при поздрављању, захваљујући из вокабулара са радног места)

Bonjour, bonsoir, au revoir, à bientôt, bon voyage, s'il vous plaît, je vous en prie, suivez-moi (Monsieur, Madame, Messieurs, Messieurs-Dames); comment... pardon... vous dites...

Aller... Comment allez-vous? Comment vas-tu? Tu vas bien? Très bien, merci... Ça va... voilà la carte... voilà votre clé... je vous sers... i sl.

être présent (absent, assis, debout).

prendre un café (le petit déjeuner, le dîner, l'autobus, le train, l'avion) i sl.

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК¹⁾

IV степен

(прва година учења)

Циљ и задаци

Усвајање другог страног језика обезбеђује стицање нових знања и овладавање новим језичким системом што доприноси проширивању и богаћењу општих изражајних и интелектуалних могућности ученика, подизању општег образовног и културног нивоа, развијање естетских и моралних вредности и израђивање свести о потреби сарадње и толеранције међу народима.

Задаци учења другог страног језика су:

- упознавање основних карактеристика система језика и језичких структура и усвајање око 1500 најфреквентнијих речи и израза;

- усвајање правилног изговора и интонације;

- разумевање саговорника и усменог излагања о темама из свакодневног живота;

- овладавање техником гласног читања и читања у себи и разумевање једноставних текстова са темама из свакодневног живота, као и упознавање особености језика струке читањем лакших текстова везаних за теме из области струке;

- савладавање основа ортографије ради коректног писменог изражавања у оквирима усвојене лексике и језичких структура;

- оспособљавање за давање информација о себи, о нашој земљи, њеним природним лепотама и културно-историјским тековинама;

- упознавање са начином живота народа чији језик уче и тековинама њихове културе и цивилизације;

- оспособљавање за извршавање послова и радних задатака у струци;

- овладавање методама за даљи самосталан рад на богаћењу и усавршавању стеченог језичког знања.

Комуникативне функције: говорне моделе који се употребљавају у комуникацији у реалним животним ситуацијама у зависности од контекста и знања језика проширивати, обогаћивати и нијансирати из разреда у разред; привлачење пажње, ословљавање познате и непознате особе; представљање себе и трећег лица; исказивање допадања и недопадања, слагања односно неслагања с мишљењем саговорника; тражење и давање дозволе; честитање и исказивање лепих жеља; позива-

ње у госте; прихватање односно неприхватање позива; изражавање могућности и немогућности да се нешто уради; обавештење и упозорење; предлагање да се нешто уради; одобравање или неодобравање нечијих поступака; изражавање задовољства или незадовољства; изрицање забране и наредбе; изражавање чуђења, изненађења, уверености, претпоставке и сумње; исказивање физичких тегоба, расположења, нерасположења, радости, забринутости, упозорења, давање предности, савета.

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА

I разред

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Општа тематика

Теме из области школског, породичног и друштвеног живота у земљама чију се језик учи у нашој земљи.

Из живота младих: распоред часова; ситуације у разреду; свечаности; спортске активности; одлазак на излет - екскурзију; дружење.

Породица и друштво: представљање чланова породице, њихове особине и интересовања; дневни послови чланова у кући и ван ње; куповина - у самоуслугу, робној кући и сл.; оброци и јела; одлазак у госте, пријем гостију; празници; саобраћајна средства; тражење и давање информација на улици.

У оквиру ове тематике обрадити: дане у недељи, месеце, годишња доба, време на часовнику, временске прилике.

Стручна тематика (до 10% од укупног годишњег фонда часова). Увод у основну терминологију везану за струку - звање појединих хотелијерско-туристичких радника; основни инвентар хотела, ресторана, агенције; основне информације о обрцима; основне информације о сменгају

(Увођење ситуација из области будућег радног места почети у другом полугодишту.)

Школски писмени задаци: по 1 писмени задатак у сваком полугодишту.

Објашњење програма:

Код фонда већег од 2 часа недељно за стручну тематику предвиђено је до 15% од укупног годишњег фонда часова.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

I РЕЧЕНИЦА

1. Проста реченица: потврдна, упитна, одрична.
He buys newspapers every day.
Is he going to finish the work soon? When did you arrive home?
Tom wasn't at home. I don't like milk.
2. Ред у реченици. Место прилога и прилошких одредби.
The train arrived late this morning.

II ИМЕНИЧКА ГРУПА

1. Члан

- Основна употреба одређеног и неодређеног члана.
- Одређени члан уз редне бројеве, суперлатив, називе река, мора и океана
the first, the tallest, the Thames, the Black Sea, the Pacific
- Нулти члан уз властите и градивне именице, називе обеда, дана у недељи, месеци и годишњих доба.
Mary Smith, milk, dinner, Monday, May, winter.
- 2. Именице
  - Правилна множина именица
book/books, box/boxes, lady/ladies, shelf/shelves
  - Најчешћи примери неправилне множине
man/men, woman/women, child/children, foot/feet, tooth/teeth
- Изражавање припадања и својине
Саксонски генитив
Tom's dog; our neighbours' car (P)
- 3. Заменички облици
  - а) Заменице
  - Личне заменице у функцији субјекта и објекта

¹⁾ Угоститељско-туристичка струка (конобар: 2, 3, 3, 3; туристички техничар: 4, 4, 4, 4).

I meet him at school every day.

- Показне заменице

This is my book and these are Peter's books.

- Упитне заменице

What is your father? Which of the boys is your brother?

б) Детерминатори

- Показни детерминатори

This book is Mary's.

- Присвојни детерминатори

My book are on the shelf.

- Неодређени детерминатори

some, any

They usually lend me some money. There isn't any sugar

left.

4. Придеви

- Најфреквентнији описни придеви

I've got a red pencil.

- Синтетички компаратив и суперлатив

Dick's brother is younger than Peter's.

5. Бројеви

Прости бројеви до 100. Редни бројеви до 30.

6. Квантификатори

much, many; little, few; a lot of, lots of

I don't have much time now. He doesn't have many friends.

III ГЛАГОЛСКА ГРУПА

1. Глаголи

- The Simple Present Tense за изражавање уобичајене

радње.

I always get up early.

- The Present Continuous Tense

a) за радњу у току

John is singing now.

b) за радњу која ће се догодити у скорој будућности

John is leaving Belgrade tomorrow.

- The future Simple Tense

He'll come next week.

- The Simple Past Tense (правилни глаголи и глаголи be и

have)

John worked hard yesterday. I was ill last week.

- Императив - друго лице једине, прво и друго лице мно-

жине

- Модални глаголи

can, must - simple present

She can speak English well. She can't come today.

You must work hard. We must not cross the street now.

- Двочлани глаголи (фразални и предлошки)

look, out, get on, get off, remind of и др.

2. Прилози

Врсте прилога (за начин, место и време)

He worked hard last night. The bus stops here. He is working

now.

3. Предлози

Најчешћи предлози за оријентацију у времену и простору.

IV ТВОРБА РЕЧИ

Творба именица суфиксима -er/-or, -ess

V ЛЕКСИКОЛОГИЈА

Најједноставнији идиоми и фразеологизми

VI ЛЕКСИКОГРАФИЈА

Структура и коришћење двојезичних речника (Упутити ученике на фонемску транскрипцију.)

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

I разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Исказ

- Проста, проширена и независно сложена реченица

Das ist (mein, dein, sein, kein, unser) Haus. Der Krieg dauerte vier Jahre. Es regnete. Helene lernt (spielt, singt). Mein Va-

ter ist Mechaniker. Er (sie) schreibt einen Brief. Inge zeigt ihm (uns, den Gästen) ihren Garten. Das ist kein Fehler. Niemand wird kommen. Es gibt nichts Neues. Es ist warm und wir gehen-baden. Ich bin müde, aber ich komme doch mit. Er kam zu spät, denn seine Uhr ging nicht richtig.

- Постављање питања и давање позитивних и негативних одговора

Wer ist das? Ist das ein (eine)...? Nein, das ist kein (keine)... Kommst du mit? Ja, ich komme mit. Nein, ich komme nicht mit. Brauchst du einen Bleistift? Ja, ich brauche... Nein, ich brauche keinen B... Kommt jemand? Nein, niemand kommt. Scheint es? Nein, es scheint nicht. Was machst du? Was liest du? Wer singt dieses Lied? Wem zeigt Inge ihren Garten? Warum kam er zu spät?

- Изражавање садашњости, прошлости и будућности

Die Gäste besichtigen unsere Stadt. Es ist kalt. Hans spielt Fussball auf dem Schulhof. Mein Freund reist morgen. Wir sehen uns heute abend. Wirst du bestimmt kommen? Sie werden das Autorwerk „Crvena zastava“ besichtigen. Was sagte er? Wo warst du gestern? Wir gingen jeden Tag spazieren. Er hat sein Auto verkauft. Das Kind ist eingeschlafen.

- Изражавање заповести

Seid ruhig! Hört zu! Antworte auf die Frage! Mach das Fenster zu! Aufstehen! Aufgepasst! Du bleibst hier! Er soll lesen.

- Изражавање жеље, молбе

Ich möchte ins Theater gehen.

Möchten Sie mir helfen, bitte!

- Изражавање квалитета и квантитета

Das Wetter war schön. Klaras Bluse ist sehr teuer. Er ist nicht so fleissig wie sein Bruder. Der Baum ist ebenso hoch wie das Haus. Sie schenkt mir viele Bücher. Wie war das Wetter? Wieviel Geld hast du? Hundert Mark. Wie alt ist er (sie)? Er ist zehn Jahre alt.

- Изражавање временских, просторних и начинских односа

Wie spät ist er? Wieviel Uhr ist es? Es ist acht Uhr. Es ist halb neun. Wann kommt er? Er kommt um zehn Uhr (heute, morgen, früh). Um wieviel Uhr..? Heute ist der 12. September 1985. Der wievielte ist heute? Ich war gestern im Kino. Hans wohnt in der Steinstrasse 19. Wo wohnt er? Wo wohnst du? Wohin gehen wir? Wir gehen ins Theater. Dein Buch liegt dort auf dem Tisch. Sie spricht gut Deutsch. Er fährt zu schnell. Wie spricht sie Deutsch? Wie spielte eure Mannschaft?

Да би се остварили постављени захтеви, потребно је да ученици савладају следеће градиво:

Врсте речи

Именице: усвајање рода, броја и падежа именица уз помоћ члана, наставка и детерминатива. Номинатив, датив и акузатив једине и множине са одговарајућим предлозима и без предлога. Саксонски генитив.

Члан: Усвајање одређеног и неодређеног члана уз именице у наведеним падежима. Сажимање члана са предлогом im, ina, zum

- **Заменице:** Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу. Присвојне и показне заменице као детерминативи уз именице у наведеним падежима „jemand, niemand, etwas, nichts“.

- **Придеви:** Придеви у саставу именског предиката, а у атрибутивној функцији само рецептивно. Описна компарација са „ebenso“... Wie i „nicht so... wie“. Основни и редни бројеви.

- **Предлози:** Предлози са дативом, акузативом и са оба падежа.

- **Глаголи:** Презент јаких, слабих и помоћних глагола. Модални глаголи, сложени и рефлексивни глаголи. Безлични глаголи. Футур, претерит и перфект најфреквентнијих глагола.

- **Везници:** У независној сложеној реченици: und, aber, oder, denn, usw.

Фонетика и ортографија:

Стално неговане изговра и интонације. Абецеда, читање, писање свих гласова са тежиштем на карактеристикама немачке ортографије: ei, eu, au, ü, ö, ie, h (као знак за дужину вокала) ch, sch, tsch, s (на почетку речи и између два вокала), sp, st, ß, tz - удвојени вокали, удвојени консонанти. Велико почетно слово свих именица. Растављање речи на слоге.

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

РУСКИ ЈЕЗИК**I разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА**Реченице**

Проста и приширена реченица – изјавна, упитна и одрична. Интонација изјавне и упитне реченице са упитном речју и без ње. Независно сложене реченице са најчешћим везницима. Најчешће зависно сложене реченице.

Именице

Основни појмови о категоријама именица: род, број и падеж именица мушког рода на сугласник (тврди и мек), средњег рода на -0, -е, женског рода -а, -я, мушког рода на -а, -я. Падешка парадигма. Номинатив у функцији субјекта, именског дела предиката и вокатива. Основно значење и функција осталих падежа. Типови промене именица.

Заменице

Промена личних заменица. Упитне заменице: кто, что (цела парадигма); какой, чей. Присвојне заменице за сва три лица и показне заменице: этот, эта, это, эти уз именице у номинативу.

Придеви

Основни типови придева и њихова промена. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.

Бројеви

Основни бројеви до 100. Десетице и стотице до 1000 (без деклинације) Редни бројеви – генитив јединице и множине (у исказивању датума и времена по сату).

Глаголи

Основни појмови о категоријама глагола: лице, време, вид, начин. Глаголска времена: садашње, прошло, будуће (просто и сложено). Инфинитив и његова употреба за грађење будућег времена. Заповедни начин: иди-ходить, ехат-ездить, иди-ехать.

Прилози

Употреба најчешћих прилога за означавање времена, места и начина.

Најчешће употребљавани предлози: в и на са акузативом и локативом с са генитивом и инструменталом; о с локативом; у с генитивом (посесивно значење).

Изговор, читање, писање

Практично овладати свим фонетским јединицама путем опонашања наставничког изговора или аудитивних средстава (у оквиру савладаних тема и говорних структура), уз објашњење одређених фонетских појава. Посебно увежбати изговор: ы, л, о, ч, ш, ж, ц и меких сугласника.

На крају I године учења ученици треба:

- да знају сва руска слова и поседују увежбаност њиховог писања;
- да познају функцију слова я, е, ё, ю, э, ы, щ, й, ь, ы;
- да познају и функцију акцената у руском језику;
- да правилно изговарају ненаглашено о, а, е, я;
- да познају функцију слова я, е, ё, ю на почетку речи и после самогласника;
- да познају пригоду изговора меких сугласника и начин њиховог обележавања помоћу я, е, ё, ю, и, ь;
- да владају изговором глаголских завршетака -ся, -тся, -ться;
- да знају правилан изговор г у наставцима -ого, -его;
- да владају интонацијом потврдне, упитне и одричне реченице.

Указивати на изговор и писање гласовних група: ки, ги, хи, ств, вств, стн, эдн, лн.

Лексикографија

Структура двојезичних речника и служење њима.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК**I разред**

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Искази, питања и одговори у простим и простопроширеним, потврђеним и одречним реченицама – у следећим говорним моделима:

C'est / ce n'est pas

a) determinant + nom

c'est la salle. C'est un beau restaurant.

C'est ma place. C'est notre professeur.

b) determinant + nom + de...

c'est l'hôtel de mon père. C'est un café - bar.

v) adjectif + adverbe

C'est bon, ce n'est pas occupé.

g) présentations

C'est Paul. C'est le père de Marie.

C'est Monsieur... (Madame). C'est mon frère (ma soeur).

C'est...? Qui, c'est...

Non, ce n'est pas...

Est-ce que c'est...? Oui,

Non,...

Qu'est-ce que c'est?

Qui est-ce? C'est...

Ce sont... Ce ne sont pas...

Ce sont...? Est-ce que ce sont...

Sujet + verbe être + attribut

a) determinant + nom

Paris est une grande ville.

Michel est un bon élève.

b) adjectif qualificatif

Notre école est moderne. Sa classe est grande.

v) nom (profession, nationalité)

Son père est réceptionnaire. Sa mère est cuisinière. Nous sommes Yougoslaves. Ils sont Français.

Питања: Est-ce que... и позитиван и негативан одговор

Es-ce que son père est garçon au restaurant? Oui... Non... Sujet + verbe + complément d'objet direct – углавном avoir, prendre, vouloir, regarder, voir, acheter, manger, boire, lire, écrire и са употребом партиципног „de"

Je prends du thé. Je ne veux pas de café. Je mange beaucoup de pain.

Je lis un roman intéressant.

Sujet + verbe + complément d'objet indirect – углавном а глаголима donner, montrer, parler, dire, apporter, servir, réserver, désirer, téléphoner...

Je vais téléphoner à ta chambre.

Le client désire un café.

Питања: A qui...?

A qui vas-tu montrer la chambre? A un client.

Sujet + verbe + complément circonstanciel

a) de lieu:

aller, à... venir de... se trouver... habiter... са предлозима и прилозима као: dans, sur, devant, derrière, chez, en, à gauche, à droite, ici, loin; à (en), au – за градове и земље;

b) de temps:

са најчешћим одредбама за време, као: aujourd'hui, maintenant, ce matin, demain, hier; lundi, mardi (jours de la semaine); janvier, novembre... (mois de l'année) et les saisons...

Питања: Quand...? A quelle heure est-il?

Il part à trois heures. Il arrive demain. Il est quatre heures.

Quel jour... Quelle date...

Aujourd'hui, c'est lundi, le...

Comment...?

Comment allez-vous?

Il ya / Il n'y a pas

Pitanja: est-ce qu'il y a, y a t-il de...?

Il y a du... de la... des... un, une, beaucoup de..., assez de...; il y a pas de...

Qu'est-ce qu'il y a à (danas, sur, chez, etc)

Qu'est-ce qu'il y a dans notre hôtel?

Dans ce super-marhé il y a...

Изражавање жеље, молбе, заповести

Viens, ici! Ecoutez attentivement!

Parler bas, s'il vous plait! Ne fumez pas dans cette salle.

Veillez me suivre, suivez-moi...

Impératif + complément

Dites - lui de venir...

Imperativ + complément d'objet (direct, indirect)

Montrez-moi votre passeport.

Il faut + infinitif

Il faut mettre la table... servir des clients...

Најчешћи облици описног казивања, без тумачења грам. облика:

Je vous prie de... J'aimerais... je voudrais...

Да би се ови модели користили у говорној комуникацији, вежбава се на разним примерима следеће граматичко гради-о:

Groupe du nom

Les substantifs et les adjectifs qualificatifs - разликовање рода и броја у говору и у писању.

Les pronoms: personnels atones et toniques (sujet, objet); interrogatifs (qui, que).

Les déterminants: possessifs, démonstratifs, interrogatifs quel, numéraux; les articles (défini, indéfini, contracté)

Слагање детерминаната са именицом у роду и броју уз о-лавање разлика у изговору и наставка у тексту.

Groupe du verbe

Présent et Futur prochain, Passé récent.

Compléments: direct, indirect, circonstanciels - са именица-на и детерминаната у оквирима наведених модела, са заме-ницама углавном само у датим примерима са императивом montrez-moi... Dites-moi... donnez-moi... apportez-moi)

Најчешћи глаголски изрази:

Il fait... chaud, froid, beau, mauvais; il pleut, il neige; quel emps fait-il?... avoir... chaud, froid, faim, soif. Најчешћи изрази и фразе: (при поздрављању, захваљуивању из вокабулара са задног места)

Bonjour, bonsoir, au revoir, à bientôt, bon voyage, s'il vous plait, je vous en prie, suivez-moi (Monsieur, Madame, Messieurs, Mesdames); plaît-il...? comment?... pardon... vous dites.

Aller... Comment allez-vous? Comment vas-tu? Tu vas bien? Très bien, merci... ça va... voilà la carte... voilà votre clé.. je vous en... i sl.

être présent (absent, assis, debout).

prendre un café (le petit déjeuner, le dîner, l'autobus, le train, l'avion) i sl.

Ексикогографија

Структура двојезичких речника и служење њима.

ИСТОРИЈА

(за трогодишње стручне школе - III степен стручне спреме)

Циљ и задаци

Циљ наставе историје је да ученици стекну знања о развоју људског друштва изучавањем садржаја из историје народа и народности Југославије, као и да допринесе развоју учени-ове личности и његовом стваралаштву.

Задаци су:

- стицање знања о историјским појавама и процесима из прошлости народа и народности Југославије;

- развијање критичке свести и историјског мишљења као снове научног тумачења развоја људског друштва;

- допринос радном, моралном, патриотском, естетском аспитању изучавањем садржаја историје.

- усвајање садржаја који се ондосе на: основну поделу прошлости народа и народности Југославије на периоде у кладу са периодизацијом светске историје; основне историј-ке појмове везане за историју народа и народности Југосла-ије у средњем, новом веку и савременом добу; најбитније ка-

рактеристике развоја друштва и државе Јужних Словена и њихових суседа у средњем веку, новом веку и савременом до-бу; битне одлике развоја националних култура јужнословен-ских народа.

- упознавање са најважнијим догађајима, појавама и про-цесима из историје народа и народности Југославије од досе-љења Словена на Балкан па до савременог доба;

- упознавање особености друштвених покрета и ослободи-лачких борби наших народа.

И разред

(3 часа недељно, 105 часова годишње)

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Праисторија и стари век

Балканско полуострво у праисторији и античком добу: праисторијска налазишта и праисторијске „културе“ на Бал-кану, посебно на тлу Југославије; Балканске посебно југосло-венске теиторије у античком добу и Илири, Келти, Трачани; Односи балканских племена према Грцима и Македонцима; римска освајања на Балкану и романизација балканских пле-мена и народа (2+1).

Средњи век

ЈУЖНИ СЛОВЕНИ И ЊИХОВИ СУСЕДИ У СРЕДЊЕМ БЕКУ

Јужни Словени и њихови суседи у раном средњем веку (раном феудализму):

- Стари Словени и насељавање Балканског полуострва - живот у домовини, узроци и правци сеобе, насељавање Балка-на, односи са суседима и староседеоцима, племенски савези, покрштавање; досељавање Бугара и Мађара; прве државе Јужних Словена - Карантанија, Хрватска, Србија, Зета, Саму-илова држава (4+2).

Јужни Словени и њихови суседи у позном средњем веку (развијени феудализам):

- Српска држава у немањинском периоду - обнова држа-ве (Немања); Проглашење краљевства (Стеван Првовенчани) и добијање независне цркве (Свети Сава), успон Србије и ши-рење (Урош I, Милутин, Стефан Дечански), проглашење Цар-ства (Законик); **Босна од XII до XIV в.** - Богумилство, јачање државе (Стјепан II и Твртко I), **Дубровник** - Друштвено и државно уређење; Улога Дубровника у привредном и култур-ном животу Јужних Словена; **Словенци од XII до XV в.** - уч-вршћивање власти немачких феудалаца, привредни развој и друштвени односи, превласт Хабзбурга у словеначким земља-ма; **Хрвати од XII до XV века** - Хрватска у државној заједни-ци са Угарском, политичке прилике и борбе за Далмацију. **Средњовековна култура Јужних Словена** - Карактер и под-ручја средњовековне културе и њене особености код Ј. Слове-на, књижевност, уметност, културне везе са суседима (9+4).

Јужни Словени и њихови суседи у борби против Турака Османлија:

- Слабење балканских држава (Србије, Византије, Бу-гарске и Босне) у другој половини XIV века; Турци Османлије и њихова прва освајања, Маричка битка и бој на Косову, пад Бугарске, Српска деспотовина; Босна у XV веку, пад Србије, Босне, Херцеговине и Црне Горе; Османлијске провале у Хрватску и Угарску (Крбавска и Мохачка битка), последице османлијских освајања. (3+1)

Нови век

ЈУЖНИ СЛОВЕНИ И ЊИХОВИ СУСЕДИ ОД КРАЈА XV ДО КРАЈА XVIII ВЕКА

Јужни Словени и њихови суседи под османлијском влашћу од XVI до XVIII века:

- Државно и друштвено уређење Османлијске царевине, социјална, етничка и верска поробљеност наших народа; обли-ци отпора покорених народа турској власти - хајдуци, ускоци, устаници (устанак Срба у Банату); улога Пећке патријархије у историји српског народа; ратови хришћанских сила против Османлија од XVI до XVIII века и учешће српског и осталих наших народа. Сеоба Срба у XVI и XVII веку. (3+2)